

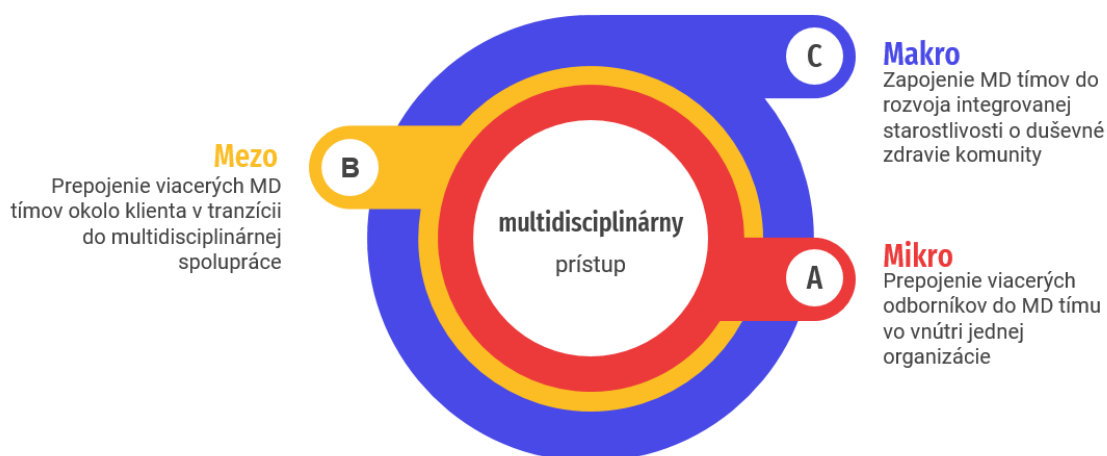
1. MULTIDISCIPLINÁRNY PRÍSTUP V ŠKOLSKEJ KOMUNITE

Predmetom multidisciplinarity je hľadanie zhody viacerých disciplín s využitím rozdielnych disciplinárnych perspektív. Rôzne disciplíny koexistujú v špecifickom kontexte, pričom si zachovávajú svoje hranice a metódy. **Multidisciplinarita nezahŕňa žiadnu integráciu nových poznatkov** a tu spočíva jej rozdiel od interdisciplinárneho a transdisciplinárneho rámca ([Stavridou, I – Ferreira, A., 2010](#)).

Podľa výskumného tímu autorov Sarah Gehlert, Ann Murray, Dany Sohmer, Marthy McClintock, Suzanny Conzen & Olufunmilayo Olopade ([2010](#)) z Centra pre výskum interdisciplinárnych zdravotných rozdielov University of Chicago ide o oddelené poznatky profesionálov, komunikované odlišným odborným jazykom, ktoré sú spoločne koordinované. Všetci môžu pracovať na rovnakom širokom projekte, zadaní, ale formulujú a riešia samostatné otázky, zvyčajne prichádzajú k samostatným záverom, ktoré sú šírené prostredníctvom ich vlastných individuálnych disciplinárnych autorít. V prípade multidisciplinarity sa teda **odborníci vo všeobecnosti pokúšajú integrovať a pochopiť** ich samostatne odvodené **výsledky do záveru** celkového projektu, zadanía, či spoločného cieľa. Pohľad na daný problém nemusí byť ideálny, nakoľko cez sériu úzkych disciplinárnych šošoviek zväčša zakrýva úplný pohľad na viaceré úrovne vplyvu, zohľadnené v inter a transdisciplinarite.

Multidisciplinárny prístup predstavuje štandard odbornej práce, ktorý garantuje koordinovanú spoluprácu medzi odborníkmi, s cieľom pomôcť človeku získať maximálny možný úžitok s primeraným počtom potrebných intervencií ([Krnáčová, Z. – Čerešník, M. – Ugorová, B. – Hambálek, V., 2020](#)). Tento prístup **tvoria základné charakteristiky multidisciplinárnej spolupráce (ďalej aj ako MDS), dostupné na mikro, mezo a makro úrovni**. Patria sem napríklad činnosti budovania tímu, formovania a prelínania služieb a trvalej udržateľnosti spolupráce aktérov, postavené na multidisciplinárnych vzťahoch, viazané na špecifické úrovne a typy podpory, prostredia, cieľové skupiny, tímové role a pod..

Obr. 5 Úrovne multidisciplinárneho prístupu

Zdroj: vlastné spracovanie

PRVÁ ÚROVEŇ – MIKRO

Integruje v sebe tímovú spoluprácu rôznych pedagogických a odborných zamestnancov vo vnútri jedného tímu. V systéme výchovy a vzdelávania ide predovšetkým o školské podporné tímy, tímy v zariadeniach poradenstva a prevencie a špeciálnych výchovných zariadeniach. Tieto tímy poskytujú odborné činnosti svojim cieľovým skupinám v rámci piatich úrovní podpory (U1 - U5) systému výchovného poradenstva a prevencie (ďalej len VPP).

Cieľom je vytvorenie multidisciplinárnej spolupráce organizovanej formou jedného tímu s definovanými členmi, zdieľanými hodnotami, spoločnými tímovými postupy a procesmi, ktoré vedú k podpore klienta, cieľovej skupiny na ich ceste k zotaveniu alebo dosiahnutiu tímového cieľa (Interný materiál tvorený v rámci Erasmus+ Projektu: Multidisciplinary support of positive changes within families in difficult situations, 2019-1-SK01-KA204-060806, 2021). Účelom MDP je utvárať a udržiavať inkluzívne vzťahy, rozširovať a inovovať špecifické profesijné spôsobilosti členov tímov, poskytovať inkluzívne služby a odborné činnosti na základe aktuálnych potrieb cieľových skupín v rámci vybraných úrovní podpory.

Obr. 6 Multidisciplinárny prístup v úrovni mikro

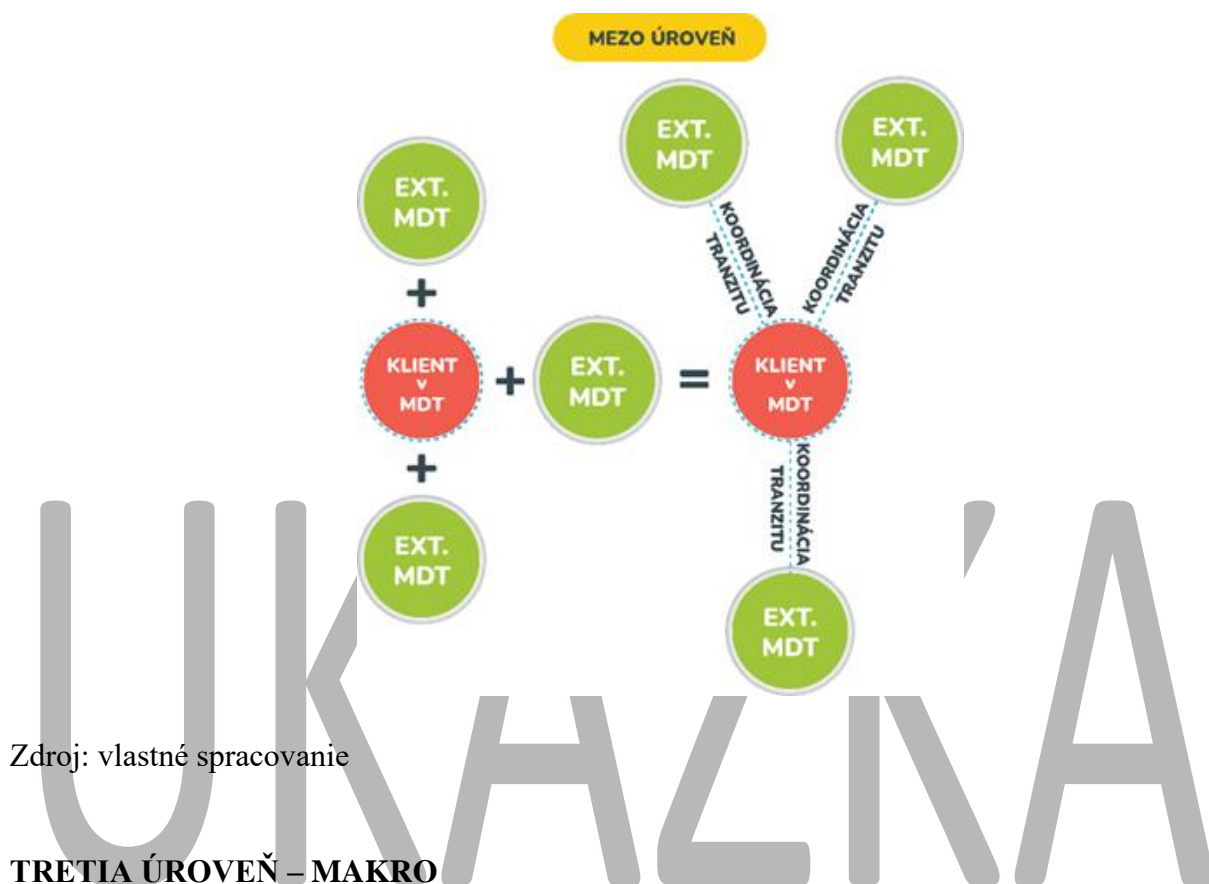
DRUHÁ ÚROVEŇ – MEZO

Ide tu o zavádzanie a vytváranie novej štruktúry spolupráce medzi dvoma tímami na úrovni U3 – U5, v procese starostlivosti o klientov, napríklad medzi tímami, kedy služby poskytované na mikro-úrovni nepostačujú, a preto sa napájajú na služby ďalšieho tímu, zväčša z inej organizácie.

Predstavme si to ako jedinečné zosieťovanie ŠPT s inými školskými podpornými tímami (možnosti spolupráce, prepájanie) vo svojom zriaďovateľskom, či širšom území. Tiež ako fungujúce koordinačné vzťahy ŠPT s kľúčovými tímami v komunite. Môže tu ísť o vzťahy medzi členmi/koordinátorom ŠPT a inými tímami kde je MDS žiadaná práve z dôvodu širšej komplexnosti a podpory cieľových skupín (napr.: z poradenského zariadenia, z LVS, DC, RC, CVI, RSC, CDR, KC/NC, SPODaSK a pod.). V mezo úrovni je tiež prítomné úspešné tranzitovanie cieľových skupín v komplexných službách, multidisciplinárnej podpore dostupnej v komunite, so spoločne žiadaným výsledkom.

Hlavným cieľom je tu „rozvoj spolupráce medzi tímami, službami“ za účelom vzájomného zladenia pohľadov a metód práce, aby bola zaistená maximálna kontinuita starostlivosti o jednotlivca, či skupinu (Interný materiál tvorený v rámci Erasmus+ Projektu:

Obr. 7 Multidisciplinárny prístup v úrovni mezo

Ide o medzisektorovú spoluprácu vo vnútri jednej „spádovej“ oblasti, v ktorej žije určitý počet obyvateľov. Multidisciplinárna spolupráca na tretej úrovni sa zakladá na utvorení tímu, ktorý spolupracou rôznych sektorov a subjektov prispieva ku riešeniu zložitej situácie človeka s problémom. Vo vnútri definovanej oblasti by sa mali stretnúť významní predstavitelia zo všetkých odvetví a reagovať na potreby duševného zdravia spádovej oblasti (obce, mesta, kraja) kde je komunita lokalizovaná (Interný materiál tvorený v rámci Erasmus+ Projektu: Multidisciplinary support of positive changes within families in difficult situations, 2019-1-SK01-KA204-060806, 2021).

Multidisciplinárna spolupráca v makro úrovni je centrovaná na rozvoj:

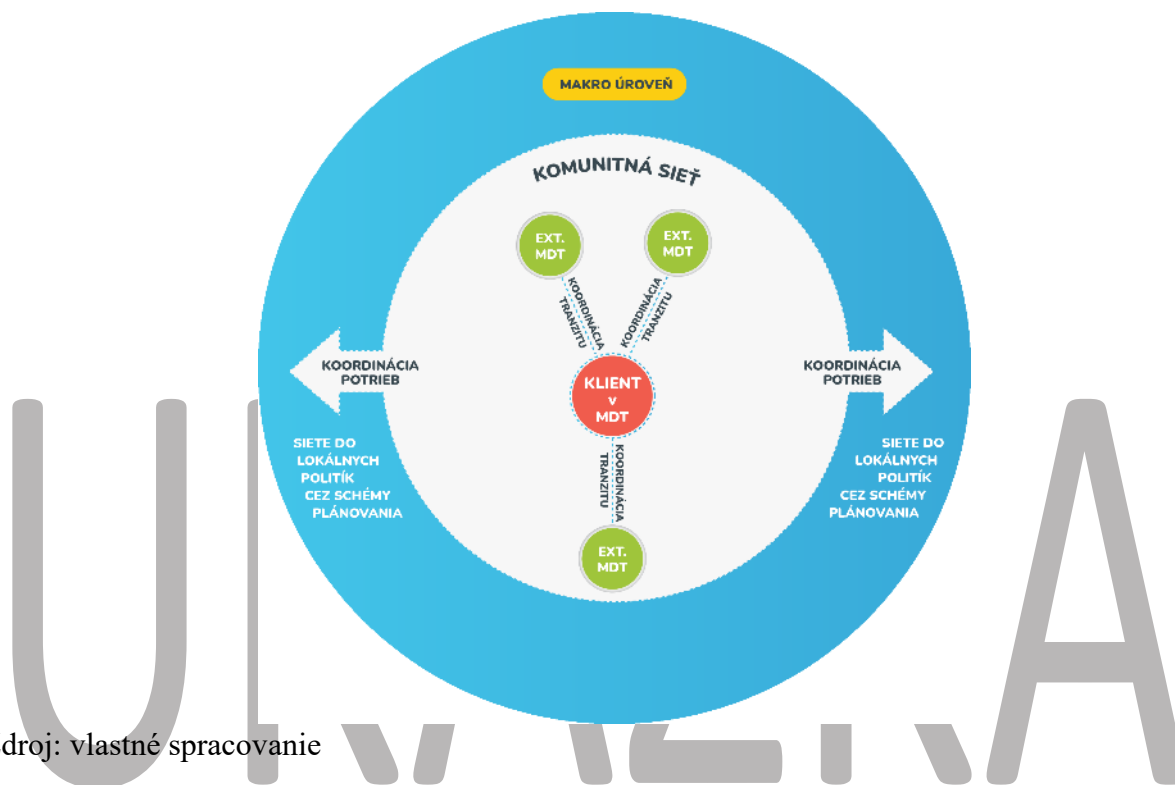
- regionálne uznaných alternatívnych programov pre žiakov s obavami a zanedbávaním školskej dochádzky, kriminality alebo inými životnými krízami, ovplyvňujúcimi školskú úspešnosť,
- poskytovania konzultácií týkajúcich sa súvislostí školského práva, zdravotnej politiky a sociálno-právnej ochrany detí a sociálnej kurately,
- definovania strategických míľnikov podpory cieľových skupín ŠPT v komunitných plánoch sociálnych a súvisiacich služieb¹, PHSR², koncepcií rozvoja miest, obcí, krajov, alebo rezortu v oblasti duševného zdravia a in.,

¹ V zmysle Zákona NR SR č. 448/2008 Z.z. a jeho neskorších znení

² Plán hospodárskeho a sociálneho rozvoja

- akčných plánov, napr.: osobitných všeobecne záväzných nariadení, vznik poradných a projektových rámcov komisií zriadených pri MsZ a OZ³, či významných pracovných skupín v komunite, ktoré celistvo integrujú služby rozvíjajúce duševné zdravie lokálnej komunity,
- aktualizácie a rozširovanie siete inkluzívnych služieb naprieč celou komunitou.

Obr. 8 Multidisciplinárny prístup v úrovni makro

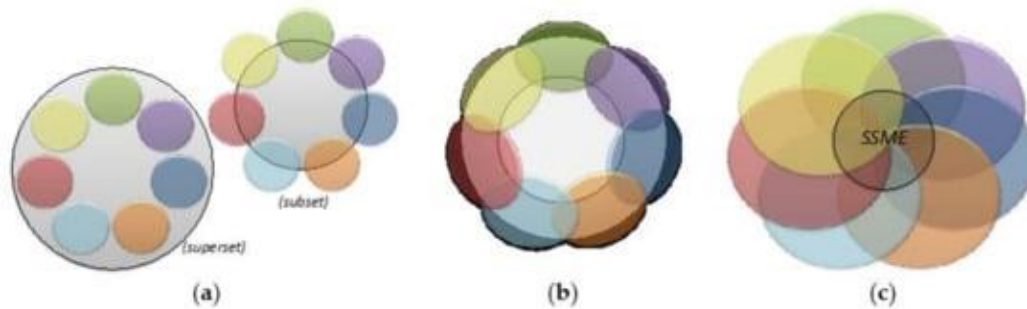
Zdroj: vlastné spracovanie

2.1 Multidisciplinárna spolupráca v školských podporných tímoch

Multidisciplinárna spolupráca je koordinovaný vstup činností z viacerých odborov, oblastí a disciplín zameraný na **vyriešenie špecifického problému**. Ide o **spojenie vedomostí a zručností**, ktoré je možné získať v dvoch množinách: 1. zjednotením všetkých poznatkov zo zastúpených disciplín – tzv. „supermnožiny“, alebo 2. spájajúcej časti poznatkov z pôvodnej disciplíny – tzv. „podmnožiny“. Je realizovaná ľuďmi z rôznych odborov, pričom každý vychádza zo svojich disciplinárnych znalostí ([McPhee, Ch., Bliemel, M., Bijl-Brouwer, M., 2018](#); [Marcos, E., De Castro, V., Martín-Peña, M.-L.; Vara, J.M., 2020](#); [Awan, W. Z., 2021](#)).

³ Mestské a obecné zastupiteľstvo

Obr. 9 Prístupy integrácie disciplín – (a) Multidisciplinarita, (b) Intedisciplinarita, (c) Transdisciplinarita

Zdroj: [Marcos, E., De Castro, V., Martín-Peña, M.-L.; Vara, J.M., 2020](#)

V školskej praxi je multidisciplinárna spolupráca koordinovaná predovšetkým školskými podpornými tímami, zabezpečujúcimi systémovú jednotnosť, zmyslupnosť postupov, minimálnu byrokráciu a praktický účel navrhovaných zmien poradenskej praxe. Tímy pracujú s tromi úrovňami podpory, ktoré vysvetľujú mieru spolupráce a systémového nastavenia jednotlivých aktérov školy v rámci multidisciplinárneho prístupu. Tieto úrovne sú úzko previazané s činnosťou nielen školského podporného tímu, ale i ďalších tímov z iných pracovísk a rezortov, poskytujúcich komplexnú podporu školskej komunity ([Krnáčová, Z. – Križo, V., 2021](#)).

Ciele spolupráce smerujú k benefítom viazaným na **zvyšovanie kvality života** nielen u cieľových skupín školských podporných tímov, ale i celých **komunit**, kde sú školy jedným z kľúčových lídrov lokálnych zmien.

Ide napríklad o:

1. dostupnosť a prístupnosť podpory formou služieb a odborných činností v prirodzenom prostredí, sieti dôležitých vzťahov,
2. integrovaný, efektívny a kontinuálny koordinačný rámec “pod jednou strechou”, kde aktéri na jednom mieste komplexne riešia výzvy, problémy a nemusia tak už viackrát zdieľať svoje, často nepríjemné zážitky, skúsenosti v ďalších kontextoch, službách a prostrediach,
3. užitie vnútorných zdrojov aktérov komunity, ich individuálnej zodpovednosti a zapájania do procesu žiadanej zmeny,
4. upevňovanie tímovej spolupráce, posilňovanie odbornosti členov tímu, vzájomné uznávanie kompetencií, spoločného úspechu a odvahy do nových výziev ([Krnáčová, Z. – Križo, V., 2021](#)).

Koncepcia práce školského podporného tímu navrhuje v rámci úrovni U1 – U3 jedinečný systém podpory duševného zdravia, do ktorého sú zahrnutí všetci žiaci, ich rodičia a zamestnanci školy. ([Krnáčová, Z. – Križo, V., 2021](#)).

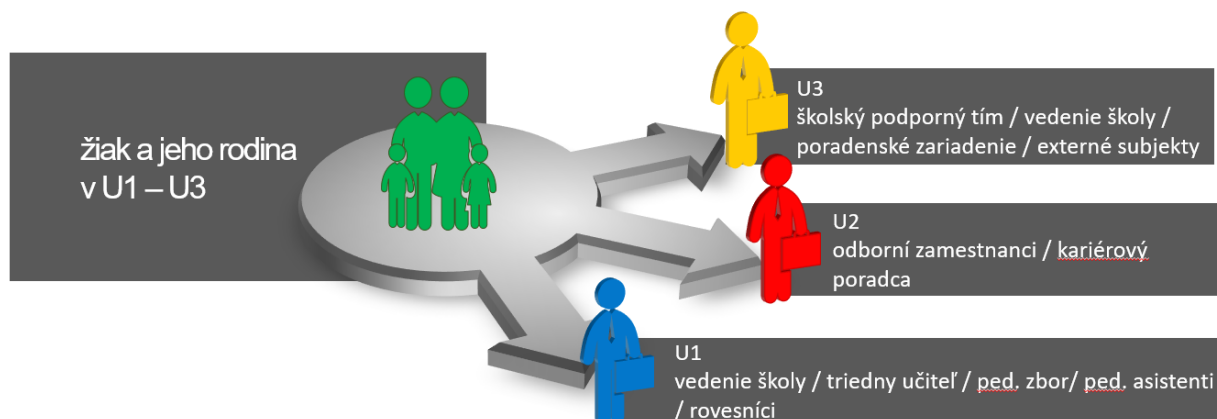
Obr. 10 Úrovně podpory U1 – U3 v rámci multidisciplinárnej spolupráce

Zdroj: [Krnáčová, Z. – Križo, V., 2021](#) a vlastné spracovanie

Každá úroveň tiež definuje spolupracujúcich členov multidisciplinárnej práce.

Obr. 11 Aktéri multidisciplinárnej spolupráce v rámci podpory U1 – U3

Zdroj: [Krnáčová, Z. – Križo, V., 2021](#) a vlastné spracovanie

ŠPT by mali prostredníctvom svojich činností nepretržite posilňovať vzťahovú sieť aktérov duševnej pohody v škole. V rámci jeho hlavných aktivít odporúčame vždy do bežných úväzkov a výkonu začleniť: budovanie vzťahov a sieťovanie podpory školskej komunity.

Obe aktivity v sebe integrujú predovšetkým základné prvky kompetenčných štandardov ako:

- komunikáciu,
- koordináciu,
- multiplikáciu,
- mentoring.

2.2. Modely práce školských podporných tímov

Modely práce školských podporných tímov (ďalej len ŠPT), ktoré z praxe prinášame sú a môžu byť rôzne na základe regionálnych špecifik a iných rozdielov medzi školami. Je ich možné uplatniť na každej škole, bez ohľadu na to, koľko odborných, či pedagogických zamestnancov v školskom podpornom tíme pracuje ([Krnáčová, Z. – Križo, V., 2021](#)).

Školský podporný tím (ďalej len ŠPT) je zostavený z odborných a pedagogických zamestnancov školy, ktorí sa aktívne podieľajú na tvorbe inkluzívnej kultúry školy ako učiaceho spoločenstva ([Krnáčová, Z. – Križo, V., 2021](#)).

ŠPT pracuje v rámci trojstupňovej pomoci s deťmi, učiteľmi a rodičmi a ich komunitou, ktorá je súčasťou piatich stupňov podpory systému VPP. Personálne ide predovšetkým o školského špeciálneho pedagóga, školského psychológa, kariérového alebo výchovného poradcu, sociálneho a liečebného pedagóga, školského logopéda a pedagogických asistentov podľa potrieb konkrétnej školy. Ak je ich činnosť koordinovaná, výrazne prispieva k efektívnosti a komplexnosti inkluzívneho vzdelávania a podpore všetkých aktérov školy ([Krnáčová, Z. – Križo, V., 2021](#)).

ŠPT by mal byť súčasťou každej školy na Slovensku. Pre zabezpečenie funkčnej inklúzie a rozvoja duševného zdravia je žiadúce, aby tento tím mal svojho koordinátora (od 1.1.2022 aj v zmysle kariérneho stupňa z Novely zákona NR SR č. 138/2019 Z.z. o pedagogických a odborných zamestnancoch).

V manažmente školy je vítané ak ŠPT má tiež:

- dosah na budovanie bezpečnej a rozvíjajúcej inkluzívnej zmeny školy,
- status odborného a poradného orgánu riaditeľa školy v kľúčových oblastiach výchovy a vzdelávania všetkých žiakov,
- kľúčovú rolu pri identifikácii potrieb, limitov a potenciálu na úrovni žiakov, tried a školy, tiež subsidiárneho rozloženia, reflektujúceho potreby všetkých detí a aktérov v škole a zároveň ponúka priestor na vzájomnú aktívnu podporu a rast,
- kompetencie
 - a) zdefinovať ciele podpory na vyrovnanie vzniknutých rozdielov vo výchove a vzdelávaní a zmiernení bariér,
 - b) navrhnúť a posúdiť dôležité rozhodnutia a smerovanie školy pre zdravý psychický a emocionálny rozvoj detí a zamestnancov na ceste k zvyšovaniu školskej úspešnosti a ochrany duševného zdravia,
 - c) poskytovať multidisciplinárnu odbornú podporu a metodické usmernenie vedeniu školy, pedagogickému zboru a rodinám detí/žiakov naprieč celým systémom VPP (v spolupráci s poradenskými zariadeniami na posúdenie psychologických i sociálnych dopadov ich práce a rozhodnutí) ([Krnáčová, Z. – Križo, V., 2021](#)).

Na základe skúmania multidisciplinárnej spolupráce sme vytvorili štyri charakteristické popisy modelov: 1. model vznikajúceho ŠPT, 2. model základného ŠPT, 3. model klastrového ŠPT, 4. model optimálneho ŠPT. Všetky môžu byť inšpiráciou komplexnej multidisciplinarity a prinášať do škôl také procesy a nástroje, ktoré podporia inkluzívne vzdelávanie a participáciu pre všetky deti a aktérov školy.

Modely predstavíme z časti v štruktúre hodnotových návrhov vychádzajúcich z modelu „golden circle“ od Simona Sineka ([Straker, K. - Nussem, E., 2019](#)), tiež jeho overenia vo

vzdelávaní Jennifer Snodgranss (2020) a vlastného doplnenia: PREČO – AKO – ČO – KTO – RIZIKÁ – BENEFITY.

2.2.1. Model vznikajúceho ŠPT

Model ponúka návod ako vytvoriť ŠPT z už prítomného personálu a existujúcich zdrojov školy.

Tabuľka č. 1 Model vznikajúceho ŠPT

PREČO	<p>Dôvodom vzniku tohto tímu môžu byť špecifické potreby aktérov školskej komunity, ktoré sa viažu predovšetkým na atribúty:</p> <ol style="list-style-type: none">1. finančné prostriedky školy neposkytujú dostatočné krytie prijatia nových pedagogických a odborných zamestnancov (ďalej ako PZ/OZ),2. pedagogickí a odborní zamestnanci, ktorí majú v náplni práce vybrané činnosti systému VPP spolu s vedením školy dospeli k rozhodnutiu, že z doterajších izolovaných pozícií, úloh, činností, plánov a kompetencií vytvoria koordinovaný proces riadenia prostredníctvom implementácie multidisciplinárneho modelu ŠPT do hlavného prúdu manažmentu školy, s ucelenou koncepciou, optimalizujúcou byrokracie, duplicity a zvyšovania efektivity pri riešení špecifických prípadov podpory,3. vedenie školy rozhodlo v rámci svojich strategického smerovania o zmene tradičnej školy na inkluzívnu.
AKO	<p>Tímy môžu vznikať obdobne ako malé metodické formáty, ktoré z praxe poznáme pod pojmi „metodické združenie“ a „pedagogická rada“. Ich formálnosť by mala byť zrozumiteľne ohraničená vo vnútorných predpisoch školy, v zmysle platnej legislatívy SR. Môže ísť napríklad o „Organizačný a Pracovný poriadok“ a pod..</p> <p>V rámci tímových procesov je dobré na úvod ustanoviť iniciátora ŠPT, ktorý tím spolu s podporou vedenia školy buduje do momentu ustálenia základnej zostavy, tu ho budeme nazývať ako „core tím“.</p>
ČO	<p>Pri zakladaní tímu odporúčame rozsah odborných činností meniť minimálne, kým nie je tím stabilizovaný do „core tímu“⁴. Ideálne je, ak má tím v tejto fáze splnené tieto kľúčové znaky:</p> <ol style="list-style-type: none">a) prijaté legitímne rozhodnutie implementovať inklúziu do edukačných procesov lídrami zmeny (uznesenie, zápisnica, rozhodnutie a pod.)b) určený/é:<ul style="list-style-type: none">- jasný koordinačný rámec (pravidelnosť a početnosť stretnutí),- základné tímové role „iniciátora“ a „koordinátora ŠPT“,- hlavné ciele svojej činnosti v oblasti duševného zdravia na daný školský rok.

⁴ Core tím – „základný tím“ je úzke zoskupenie kľúčových osôb, ktoré sú schopné garantovať patričnú pomoc, jej kvalitu v rámci vybraných stupňov podpory. Tvoria ho zväčša 2 - 4 osoby. Pri budovaní tímu môže ísť o „iniciátora“ vzniku ŠPT a koordinátora ŠPT. Na 1. úrovni: koordinátor ŠPT (sieťovač) s osobou, ktorá bude dlhodobejšie koordinovať MDS v rámci podpory cieľových skupín. Môže ísť napríklad o triedneho učiteľa, koordinátora vo výchove a vzdelávaní a pod.; 2. úrovni: koordinátor ŠPT (sieťovač), koordinátor MDS - dostupný odborný zamestnanec (ideálne špeciálny, sociálny, liečebný pedagóg, logopéd alebo školský psychológ) a výchovný poradca; 3. – 5. úrovni: koordinátor ŠPT (sieťovač), koordinátor klienta alebo koordinátor multidisciplinárneho tímu (MDT);

	- definície najdôležitejších cieľových skupín a prijímateľov podpory duševného zdravia.
KTO	Neoddeliteľnou súčasťou budovania „core tímu“ by mohli byť títo aktéri: <ul style="list-style-type: none"> ➤ zriaďovateľ, ➤ riaditeľ/ka školy, prípadne ňou poverený zástupca/kyňa, ➤ koordinátor výchovy a vzdelávania, ➤ výchovný poradca, ➤ koordinátor prevencie, ➤ kariérny poradca, ➤ ktorýkoľvek odborný zamestnanec v škole dostupný v riadnom i skrátenom úväzku, ➤ pedagogickí asistenti a ďalší.
RIZIKÁ	Neznalosť komplexnosti potrieb školskej komunity, na základe ktorých ŠPT vzniká prináša ťažšiu komunikáciu inštitucionálnej zmeny, ktorú tím prináša. Bez podpory vedenia školy je včlenenie ŠPT zväčša oveľa ťažšie.
BENEFITY	Tvorba ŠPT môže na začiatku priniesť zakladateľom veľký priestor k legálnej a experimentálnej transformácii, inšpirácii, inovácii doterajších postupov. Zväčša ide tiež o cieleň reštart vzťahov žiakov, rodičov a pedagógov po riešení vážnejších podnetov, nízkej miery školskej úspešnosti žiakov a vyeskalovania sociálno-patologických javov.

Zdroj: vlastné spracovanie

2.2.2. Model základného ŠPT

V modely počítame v škole s prítomnosťou kompetenčnej dvojčky – dvoch esenciálnych odborných zamestnancov, istých „garantov“ základných konceptov duševného zdravia. Štatisticky ide predovšetkým o kombináciu školského psychológa a školského špeciálneho pedagóga. Táto dvojčka sa v praxi môže objavovať v rôznych obmenách. Spoločným znakom kombinácií je zvyčajne však vždy početnosť – minimálne vždy dve odlišné pozície odborných zamestnancov.

Tabuľka č. 2 Model základného ŠPT

PREČO	ŠPT tu vzniká ako možné riešenie diferenciacie odborných činností a kompetenčných rámcov dvoch disciplín: psychológie a špeciálnej pedagogiky, prípadne kombinácií sociálnej, liečebnej pedagogiky, logopédie, fyzioterapie a pod..
AKO	Tímy sú často v tejto kombinácii dlhšie neformalizované. Pôsobia ako priateľské, kolegiálne zoskupenia, z časti a súbežne orientované na rovnaké cieľové skupiny, často individualizované, prípadne vrstvené odborné činnosti, napr.: menej prosperujúcich a náročnejších žiakov, rodičov a pod.. Formálnosť ŠPT prichádza až spolu so zodpovednosťou za koordináciu nadväzných činností napr.: <ul style="list-style-type: none"> ▪ vedenia pedagogických asistentov u odlišných špecifik a potrieb žiakov, ▪ komplexnej intervencie v rámci rizikových zlyhaní v školskom i prirodzenom sociálnom prostredí, ▪ komunitne ťažšie dostupnej kompenzácie, či starostlivosti (napr.: ak sa jedná o žiakov so špecifickým ZZ) a pod. ŠPT je tu, ešte pred formalizáciou, uznaný vedením školy predovšetkým po odbornej stránke, ktorá garantuje expertnosť profesií v krízových

	<p>momentoch a intervenciách. Z tohto statusu istej „expertnosti“ vzniká ŠPT v bežných školách oveľa rýchlejšie, kvalitnejšie. Školenia orientované na model ŠPT sú bežnou súčasťou špecializovanej kontinuálnej prípravy odborných zamestnancov a tiež prirodzene vedením školy podporované, vyhľadávané.</p> <p>Napríklad programy inovačné, špecializačné ponúkajú záujemcom možnosť získať vedomosti a zručnosti v oblastiach: efektívnej, koordinovanej organizácie odbornej činnosti členov ŠPT; rozvíjania inkluzívnej kultúry na školách; legislatívy, školskej administratívy; mentoringu, sieťovania; rozvíjania mäkkých zručností (facilitácia, nenásilná komunikácia, riešenie konfliktov); praktickej aplikácie nadobudnutých techník, nástrojov a postupov (evalvácia, intravízia, bálintovská skupina, kazuistiky, krízové situácie) a prehlbovania zručností v práci v online priestore (VUDPaP, 2021).</p>
ČO	<p>V tomto prípade stačí mnohokrát iba dohoda oboch odborných zamestnancov s vedením školy na tom, ako využijú poznatky z už absolvovaných rozvojových programov do bežnej školskej praxe.</p> <p>Členovia ŠPT sú si istí v integračnom rámci včlenenia tímu do výchovno-vzdelávacej praxe.</p>
KTO	<p>Výhodou je okamžité definovanie nielen „core tímu“ ale tiež ďalších tímových rolí. Tie sú zväčša rozdelené na 3 kategórie:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. líderské role (vedenie školy a koordinátor ŠPT), 2. samostatné podporné role (obsadené samostatnými prípadne atestovanými odbornými zamestnancami), 3. začínajúce podporné role (obsadené začínajúcimi - absolventskými odbornými zamestnancami pod uvádzajúcimi OZ), 4. podporné role v prvej línii (pedagogickí asistenti, výchovný poradca, koordinátor prevencie a pod.).
RIZIKÁ	<p>Vznik ŠPT vyžaduje viac analytických, strategických a koordinčných činností, ktoré môžu uberať priestor odborným činnostiam. Tiež často odkláňajú OZ z podporných disciplín do manažérskych rolí a facilitácie stretnutí.</p>
BENEFITY	<p>Ideálne je načasovať formalizovanie tímu na pokojnejšie obdobia školského roka, napr.: cez prázdniny, prípadne plánované teambuildingové aktivity pedagogického zboru na začiatku školského roka. Ukazuje sa ako funkčné i rozloženie koncepcie včlenenia ŠPT do strategických míľnikov školy (plenárne rodičovské združenia, zápisy prvákov a prijímacie pohovory uchádzačov o štúdium, adaptačné týždne a pod.)</p> <p>Benefity členovia tímu popisujú ako:</p> <ul style="list-style-type: none"> - komplexné a jasnejšie prepojenie kompetencií rozmanitých profesií v rámci podpory, ktoré prináša istú dávku bezpečia, - kvalitnejšiu orientáciu vo vlastnej disciplíne, - spoločnú orientáciu na zjednotené ciele, - optimalizáciu rutinných činností a scelenie agendy, získavania a presúvania citlivých informácií a ďalšie...

Zdroj: vlastné spracovanie

2.2.3. Model klastrového ŠPT

„Klaster“ v našom prípade predstavuje jedno zriaďovateľské územie viacerých škôl a školských zariadení, zväčša pod obcou, mestom, či okresným úradom v sídle krajského mesta.

Tabuľka č. 3 Model klastrového ŠPT

PREČO	Klastrové ŠPT sa spravidla objavujú v malých mestách, obciach, kde je nízka početnosť úväzkov OZ na daný počet obyvateľov. Potrebu je lokálne zdieľanie úväzkov týchto špecializovaných pracovníkov.
AKO	Tím vzniká po dohode OZ a PZ z rôznych škôl, zriaďovateľa a riaditeľov týchto škôl ako „spojenie viacerých komunitných zdrojov“ do jedného ŠPT, pričom každý riaditeľ je ochotný zapožičiavať svojho OZ v prospech iných škôl.
ČO	Integrovaním čiastkových úväzkov, pracovných náplní a koordinácie zdieľaných zamestnancov do jedného celku v rovnakom obvode vzniká množstvo variácií obsadenia rolí ŠPT.
KTO	Tímové pozície sú závislé od aktuálnej analýzy a neustáleho mapovania dostupných personálnych zdrojov financovaných jedným zriaďovateľom. Kľúčovou osobou je: <ul style="list-style-type: none"> - referent pre školstvo na miestne príslušnom úrade, - riaditeľ každej dotknutej školy, - a samotní pedagogickí a odborní zamestnanci, ktorí odborné činnosti poskytujú.
RIZIKÁ	Náročnejšia koordinácia a znalosť potrieb terénu, zdrojov a pod.. Vyššia fluktuácia PZ a OZ. Vyžaduje špecializačnú prípravu PZ, OZ, viac orientovanú na rozmanité cieľové skupiny.
BENEFITY	Variabilita zloženia ŠPT; Efektívne nakladanie so zdrojmi komunity; Podpora multidisciplinárnej spolupráce v rámci širšej komunity – školy & komunitné centrá, nízkoprahové zariadenia, sociálne služby a činnosti v rámci SPODaSK; Dokonalejšia znalosť potrieb; Mix služieb ŠPT, ich inovácií a rozvoj úplne nových medzirezortných kontextov podpory, nástrojov, metódik... Vyššiu mieru integrovanej starostlivosti do komunít. Možnú kontinuitu asistencie žiakom aj napriek tranzíciám v systéme vzdelávania (zmena školy pri zmene bydliska v územnom obvode, alebo prechod v rámci jednotlivých stupňov vzdelania – z MŠ do ZŠ a SŠ, pod.)

Zdroj: Vlastné spracovanie

2.2.4. Model optimálneho ŠPT

Najprimeranejšia verzia formátu ŠPT vychádza z vyššie popísaných modelov, tiež z teoretických východísk uvedených v predošlých kapitolách. Odvolávame sa tu na Proces inkluzívnej zmeny v škole (Obr. 2), ideálny mix prístupov k duševnému zdraviu škôl podľa OECD (2021) a VUDPaP (2021), tiež strategických rámcov MZ SR, MŠVVaŠ SR ako aj viacerých štúdií, vedeckých poznání uvedených autorov a vlastnej praxe mentorky a lektorky školských podporných tímov i multidisciplinárnych tímov u rozmanitých komunit.

Tabuľka č. 4 Model optimálneho ŠPT

PREČO	<p>Optimálny ŠPT je efektívnym a overeným nástrojom systémovej podpory duševného zdravia. Model reaguje na aktuálne inkluzívne premeny slovenského školstva, ktoré podporujú najvyhovujúcejší rozvoj duševného zdravia všetkých aktérov školskej komunity. Reflektuje ako na odporúčania OECD (2020, 2021), výsledky HBSC - SEHS, tak na Národný program duševného zdravia SR, prijímané strednodobé stratégie, akčné plány a legislatívne rámce SR (2021).</p> <p>Prináša nový a komplexný manažérsky prvok podpory duševného zdravia detí, mladých ľudí a ich rodín priamo do škôl. Ide o efektívnu a nízko nákladovú alternatívu verejného zdravia na univerzálnej a komunitnej úrovni.</p> <p>Očakávaním z implementácie modelu je poradenstvo a prevencia dostupná včas každému v systéme vzdelávania, s cieľom efektívne zachytiť prvé príznaky akéhokoľvek ohrozenia duševného zdravia.</p>
AKO	<p>Aplikujte odporúčaný Proces inkluzívnej zmeny v škole (Obr. 2);</p>
ČO	<p>ŠPT využite priepustnosť a kombinácie predošlých modelov a vylepšite ich o interné a externé hodnotenie kvality poskytovaných služieb; Aplikujte a opierajte sa o štandardy a postupy overené dobrou praxou (VUDPaP, 2021); Absolvujte rozvojový program v rámci celoživotného vzdelávania a kontinuálnej prípravy PZ a OZ; Pokryte v rozvoji komunity mikro – mezo – makro úroveň MDS; Uplatnite hodnotovo a eticky orientovanú multidisciplinárnu prax v spojení na inter a transdisciplinárne prepojenia v rámci programov duševného zdravia;</p> <p>Ak sa stane multidisciplinárna spolupráca a starostlivosť bežnou a funkčnou súčasťou školskej klímy, je vysoký predpoklad, že index duševnej odolnosti žiakov, pedagógov a rodín vzrastie.</p>
KTO	<p>Ideálne je OZ, PZ zastúpených v ŠPT koordinačne prepojiť s budovateľmi participatívnych mostov ako napr. so:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) svojpomocnými skupinami, laickými poradcami, b) externými koordinátormi MDS v komunite c) a tiež MD tranzitnými tímami, <p>ktoré žiaka a rodinu na ceste vzdelávania a prípravy na povolanie sprevádzajú, od ranej starostlivosti až po dospelosť.</p>
RIZIKÁ	<p>Pri dodržaní implementácie procesu kvality (samohodnotenie a externý audit kvality) a jej evaluácie sú riziká minimálne; Nestabilná dlhodobá finančná, legislatívna a koordinačná podpora inkluzívnej zmeny zo strany zriaďovateľa, riaditeľa a štátu.</p>
BENEFITY	<p>Garantovaná kvalita systémoveho rozvoja duševného zdravia aj napriek regionálnym špecifikám, veku a priestupnosti či zmene prostredia kde vzdelávania a výchova prebieha.</p>

Zdroj: vlastné spracovanie